

Ennakkoraportti

2020

Tutkijalautakuntien tutkimat onnettomuudet vuonna 2020

Onnettomuustietoinstituutti (OTI) | www.oti.fi

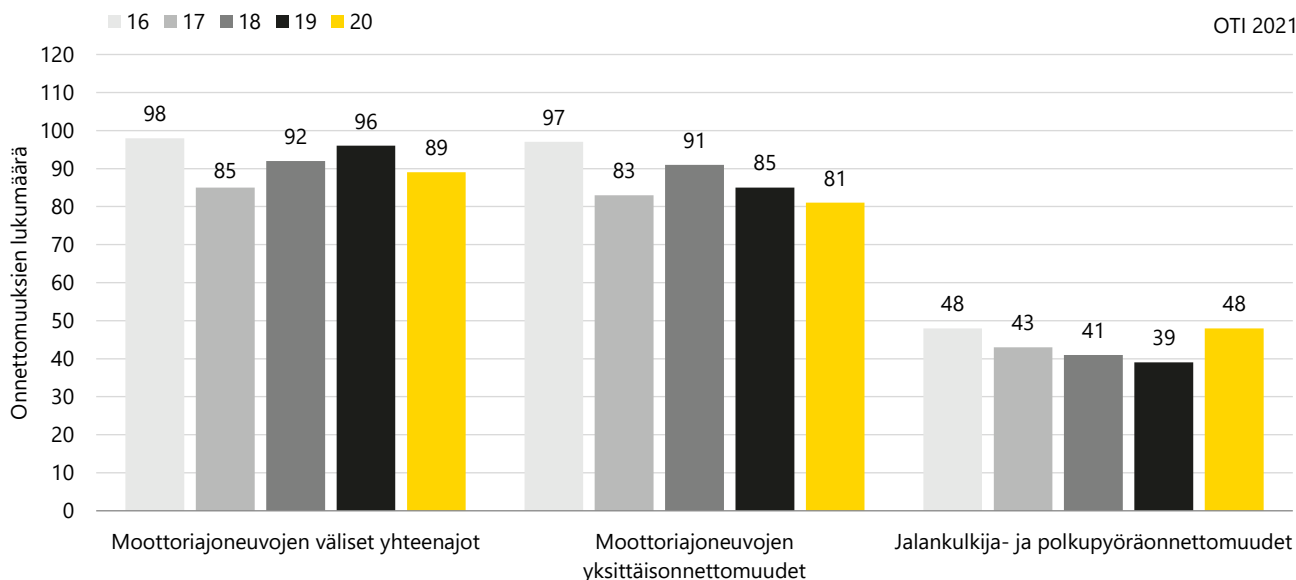
Aineisto

Raportin aineistona on käytetty liikenneonnettomuuksien tutkijalautakuntien tutkimia kuolemaan johtaneita tieliikenneonnettomuuksia vuosina 2016–2020. Vuosien 2016–2019 aineisto on lopullinen, kun taas vuoden 2020 tiedot ovat tutkijalautakuntien välittömästi onnettomuuspaikkatutkinnan jälkeen ilmoittamia ennakkotietoja.

Moottoriajoneuvo-onnettomuudet vähenivät

Vuonna 2020 liikenneonnettomuuksien tutkijalautakunnille tuli tutkittavaksi kaikkiaan 218 kuolemaan johtanutta tieliikenneonnettomuutta, joissa kuoli 233 henkilöä (kuvio 1, taulukko 1). Onnettomuuksia oli kaksi ja kuolleita neljä vähemmän kuin edeltävänä vuonna.

Kuvio 1. Kuolemaan johtaneet moottoriajoneuvojen väliset yhteenajot ja yksittäisonnettomuudet sekä jalankulkija- ja polkupyöräonnettomuudet vuosina 2016–2020 (ennakkotieto vuodelta 2020). Huom. Vuonna 2020 yksi moottoriajoneuvojen välisistä yhteenajoista oli moottoripyöräilijän ja polkupyöräilijän yhteenajo, jossa molemmat osapuolet kuolivat.

Jalankulkijaonnettomuudet lisääntyivät ennätysshyvän vuoden jälkeen

Jalankulku- ja polkupyöräonnettomuuksien määrä kasvoi palaten viiden vuoden takaiselle tasolle: vuonna 2020 tutkittujen jalankulku- ja pyöräilyonnettomuuksien yhteismäärä oli 48. Onnettomuusmäärän kasvun syynä oli jalankulkuonnettomuuksien lisääntyminen yhdeksällä onnettomuudella edellisvuoteen verrattuna. Polkupyöräilijän kuolemaan johtaneita onnettomuuksia tapahtui tismalleen sama määrä kuin vuonna 2019.

Taulukko 1. Tutkijalautakuntien tutkimien onnettomuuksien ja niissä kuolleiden lukumäärät sekä suhteelliset osuudet vuosina 2016–2020 (ennakkotieto vuodelta 2020). Huom. Vuonna 2020 yksi moottoriajoneuvojen välisistä yhteenajoista oli moottoripyöräilijän ja polkupyöräilijän yhteenajo, jossa molemmat osapuolet kuolivat.

Tutkitut onnettomuudet	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Moottoriajoneuvo-onnettomuudet	195	80	168	80	183	82	181	82	170	78
Jalankulkijaonnettomuudet	26	11	27	13	22	10	12	5	21	10
Polkupyöräonnettomuudet	22	9	16	8	19	8	27	12	27	12
YHTEENSÄ	243	100	211	100	224	100	220	100	218	100

Kuolleet	2016		2017		2018		2019		2020	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Moottoriajoneuvoissa	214	82	185	81	205	83	197	83	184	79
Jalankulkijat	26	10	27	12	22	9	13	5	21	9
Polkupyöräilijät	22	8	16	7	19	8	27	11	28	12
YHTEENSÄ	262	100	228	100	246	100	237	100	233	100

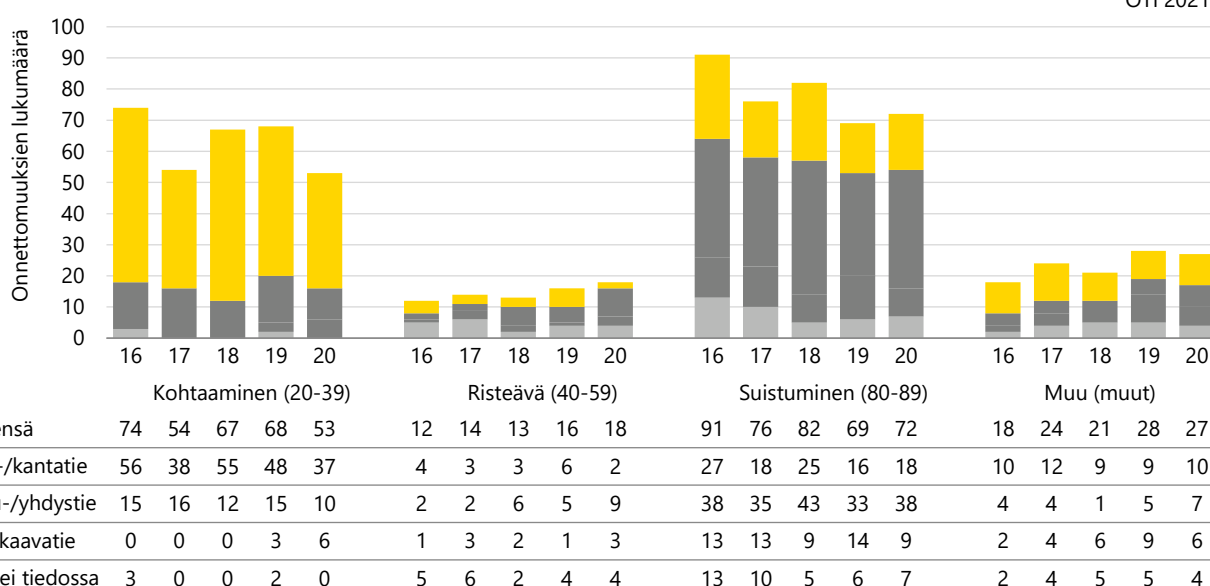
Suistumisonnettomuuksia eniten

Vuoden 2020 viimeinen kolmannes ei muuttanut onnettomuustyyppien jakaamaa ja suistumiset jäi vuoden yleisimmäksi onnettomuustyyppiksi (kuvio 2). Vuoden loppua kohden suistumis- ja kohtaamisonnettomuuksien määrät ovat tyyppillisesti tasoittuneet, mutta vuonna 2020 kohtaamisonnettomuuksien määrä väheni tasaisesti läpi vuoden ollen lopulta pienin viiteen vuoteen (53 kpl). Suistumisonnettomuuksia oli kolmannes enemmän (72 kpl).

Kohtaamisonnettomuudet vähentyivät kaikissa muissa tieluokissa paitsi kaduilla. Yleisesti ottaen kaduilla tapahtuvat kohtaamisonnettomuudet ovat harvinaisia kohtaamisonnettomuuksien keskittyessä tyyppillisesti ylempälle tieverkolle, jonka yksiajorataiset ja kaksikaistaiset tiet yleensä korostuvat kuolemaan johtaneissa yhteenajoissa esimerkiksi suuren liikennesuorituksen sekä ajosuuntien erottelemattomuuden vuoksi. Suistumiset tapahtuvat sitä vastoin useimmiten alemmalla tieverkolla, johon lukeutuvat myös yksityistiet tieluokassa "muu".

Lukumääriltään vähäisemmät risteysonnettomuudet ja muut onnettomuudet ovat pysyneet viime vuodet melko samoissa lukemissa. Risteysonnettomuuksista kolme oli tasoristeysonnettomuuksia. Eläinonnettomuuksia oli kaksi.

OTI 2021

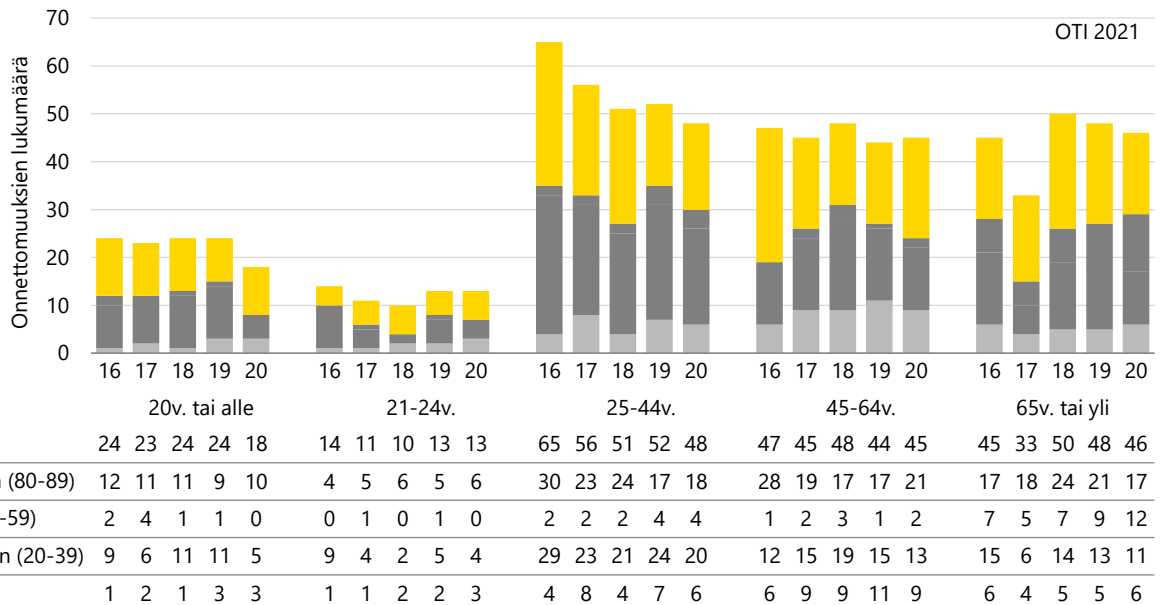

Kuvio 2. Kuolemaan johtaneet moottoriajoneuvo-onnettomuudet vuosina 2016–2020: tien luokka ja onnettomuustyyppi (suluissa onnettomuustyyppinumerointi, ennakkotieto vuodelta 2020). Huom. Vuonna 2020 yksi moottoriajoneuvo-onnettomuuksista oli moottoripyöräilijän ja polkupyöräilijän yhteenajo, jossa molemmat osapuolet kuolivat.

Nuorten aiheuttamia onnettomuuksia historiallisen vähän

Nuorten kuljettajien aiheuttamien onnettomuuksien määrä ei kääntynyt nousuun vuoden viimeisellä kolmanneksella ja alle 25-vuotiaiden kuljettajien kokonaisonnettomuusmäärä oli vuositasollakin koko tutkintahistorian pienin (31 kpl) (kuvio 3). Vuoteen 2019 verrattuna alle 21-vuotiaiden onnettomuudet vähenivät kuudella, kun taas 21–24-vuotiaiden onnettomuusmäärä säilyi samana. Tilastoja tarkasteltaessa on kuitenkin huomattava, että satunnaisvaihtelun merkitys pienissä onnettomuusmäärissä on suuri ja pienet tilastomuutokset selittyvät satunnaisvaihtelulla.

Vanhempien ikäryhmien onnettomuusmäärissä muutokset olivat verrattain pieniä aiempiin vuosiin verrattuna. Kaikkein iäkkäimmän, yli 64-vuotiaiden, kuljettajaryhmän aiheuttamat onnettomuudet vähenivät hieman toista vuotta peräkkäin.

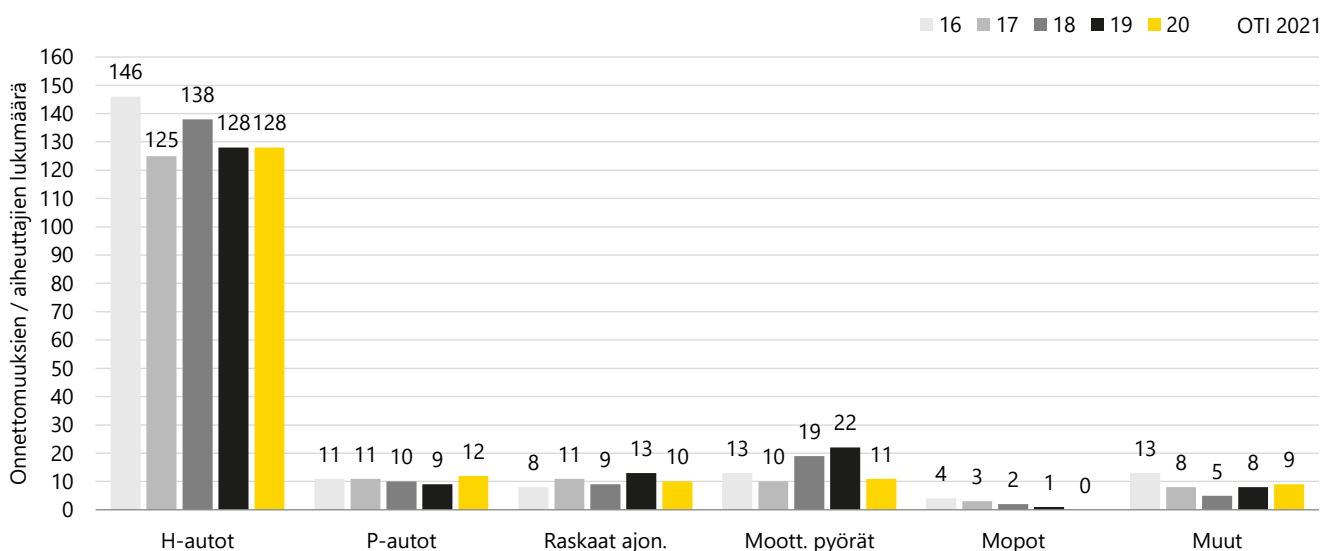

Kuvio 3. Kuolemaan johtaneet moottoriajoneuvo-onnettomuudet vuosina 2016–2020: aiheuttajakuljettajan ikä ja onnettomuustyyppi (suluissa onnettomuustyyppinumerointi, ennakkotieto vuodelta 2020). Huom. Vuonna 2020 yksi moottoriajoneuvo-onnettomuuksista oli moottoripyöräilijän ja polkupyöräilijän yhteenajo, jossa molemmat osapuolet kuolivat.

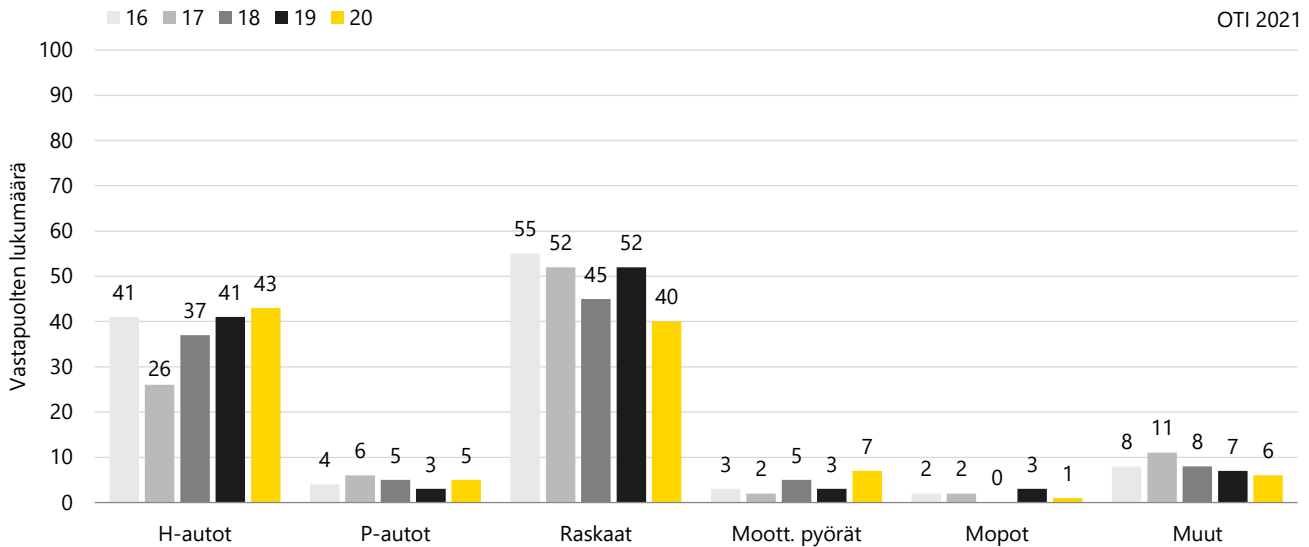
Moottoripyöräilijöiden aiheuttamia onnettomuuksia puolet edellisvuotta vähemmän

Vuonna 2020 moottoriajoneuvo-onnettomuuksien määrä pieneni edellisvuodesta niin yksittäisonnettomuuksien kuin yhteenajojen osalta. Vähennemä johtui ensisijaisesti moottoripyöräilijöiden aiheuttamien onnettomuuksien vähentymisestä: keskimääräistä aurinkoisemmista kesä- ja elokuusta huolimatta moottoripyöräilijöiden aiheuttamia onnettomuuksia tapahtui puolet vähemmän kuin vuonna 2019 (kuvio 4). Muiden ajoneuvolajien aiheuttamien onnettomuuksien suhteen ei ilmennyt suuria muutoksia aiempaan vuoteen nähden.

Onnettomuuksien vastapuolten näkökulmasta suurin muutos tapahtui raskaiden ajoneuvojen määrässä: raskaiden ajoneuvojen määrä vastapuolena pieneni 12 onnettomuudella niiden määrän ollessa selvästi vähemmän kuin edeltävinä vuosina (kuvio 5).

Kuvio 4. Kuolemaan johtaneet moottoriajoneuvo-onnettomuudet vuosina 2016–2020: aiheuttajan laji. Aiheuttajissa ovat mukana myös yksittäisonnettomuudet (ennakkotieto vuodelta 2020). Huom. Vuonna 2020 yksi moottoriajoneuvo-onnettomuuksista oli moottoripyöräilijän ja polkupyöräilijän yhteenajo, jossa molemmat osapuolet kuolivat.

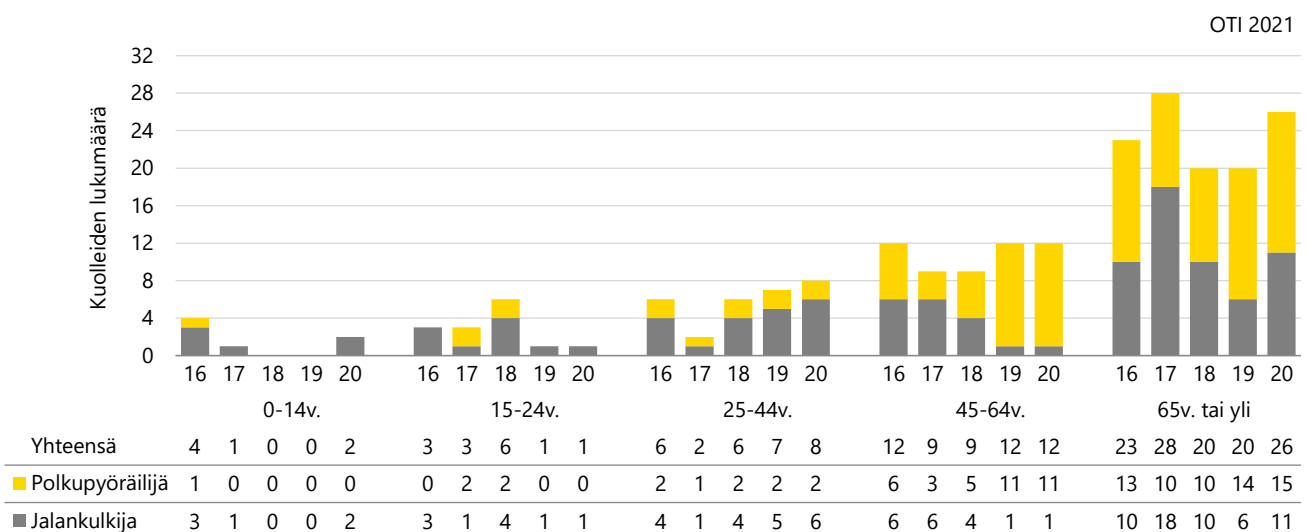

Kuvio 5. Kuolemaan johtaneet moottoriajoneuvo-onnettomuudet vuosina 2016–2020: yhteenajon vastapuolen laji (ennakkotieto vuodelta 2020). Huom. Vuonna 2020 yksi moottoriajoneuvo-onnettomuuksista oli moottoripyöräilijän ja polkupyöräilijän yhteenajo, jossa molemmat osapuolet kuolivat.

Onnettomuuksissa menehtyi yhteensä 49 jalankulkijaa ja polkupyöräilijää

Vuoden 2020 alku oli jalankulku- ja polkupyöräonnettomuuksien näkökulmasta huonoin viiteen vuoteen onnettomuusmäärän ollessa kolminkertainen vuoteen 2019 verrattuna. Koko vuoden onnettomuusmäärän kannalta edes suhteellisen hyvä kesäkausi ei riittänyt kääntämään tilannetta ja lopulta onnettomuuksien kokonaismäärä nousi 48:aan. Onnettomuusmäärän kasvu edellisvuodesta johtui ensisijaisesti yli 64-vuotiaiden jalankulkuonnettomuuksien lisääntymisestä (kuvio 6).

Pyöräilijöiden tieliikennekuolemien määrä pysyi ikäryhmittäin käytännössä samana kuin edellisvuonna. Myönteisenä tuloksena voidaan pitää sitä, ettei yksikään alle 25-vuotias pyöräilijä kuollut liikenteessä vuonna 2020. On kuitenkin huomattava, että satunnaisvaihtelun merkitys pienissä onnettomuusmäärissä on suuri ja se saattaa heiluttaa tilastoa voimakkaasti tulevaisuudessa.

Kuvio 6. Liikenneonnettomuuksien tutkijalautakuntien tutkimissa onnettomuuksissa kuolleet jalankulkijat ja polkupyöräilijät vuosina 2016–2020: polkupyöräilijän/jalankulkijan ikä (ennakkotieto vuodelta 2020). Huom. Vuonna 2020 yksi moottoriajoneuvo-onnettomuuksista oli moottoripyöräilijän ja polkupyöräilijän yhteenajo, jossa molemmat osapuolet kuolivat.

Yhteenveto

Vuonna 2020 tutkittujen liikenneonnettomuuksien kokonaismäärä oli 218, joka on kaksi vähemmän kuin edeltävänä vuonna. Vuoteen 2019 verrattuna moottoriajoneuvo-onnettomuuksien määrä väheni kaikkiaan 11 onnettomuudella, eikä tutkintahistorian toistaiseksi parhaista vuosista 2017 (168 moottoriajoneuvo-onnettomuutta) ja 2014 (163 moottoriajoneuvo-onnettomuutta) jääty kovin kauas. Tutkittujen onnettomuuksien kokonaismäärän suhteellisen pientä vähenemää edellisvuodesta selittää jalankulkuonnettomuuksien voimakas lisääntyminen.

Jalankulkijan kuolemaan johtaneet onnettomuudet lisääntyivät vuoteen 2019 nähden yhdeksällä onnettomuudella. Vaikka muutos on suuri, on huomattava, että vuosi 2019 oli jalankulkijoiden kannalta yksittäisenä vuotena ennätysellisen hyvä, eikä vuoden 2020 tuloksen vertaaminen pelkästään siihen ole mielekäästä jo satunnaisvaihtelun merkityksen vuoksi. Vuotta 2019 huomioimatta jalankulkijoiden onnettomuudet ovat vähentyneet tasaisesti 2010-luvulla ja kuluneen vuoden onnettomuusmäärä (21 kpl) oli linjassa laskusuuntaisen trendin kanssa. Vuonna 2018 jalankulkuonnettomuuksia tapahtui 22 kpl.

Polkupyöräilijöiden kuolemaan johtaneiden onnettomuuksien näkökulmasta miltei koko 2000-lukua on leimannut aaltomainen liike noin viiden vuoden sykleissä: pyöräilijöiden onnettomuudet ovat ensin laskeneet selvästi, pysytelleet sitten kaksi vuotta samalla tasolla palaten tämän jälkeen jälleen lähtöpisteeseensä. Viimeisen kymmenen vuoden aikana onnettomuusmäärän vaihteluväli on ollut 16–29. Vuonna 2020 pyöräilijöiden onnettomuuskehityksessä pysyttiin jälleen aallonharjalla onnettomuusmäärän (27 kpl) ollessa tismalleen sama kuin vuonna 2019.

Moottoriajoneuvo-onnettomuuksien vähentymistä edellisvuodesta selittää pitkälti kohtaamisonnettomuuksien vähentyminen maanteillä. Kohtaamisonnettomuudet vähentyivät kaikissa ikäryhmissä, mutta etenkin alle 21-vuotiailla. Kaiken kaikkiaan vuosi 2020 oli nuorten kuljettajien näkökulmasta myönteinen: alle 25-vuotiaiden kuljettajien aiheuttamien moottoriajoneuvo-onnettomuuksien yhteismäärä (31 kpl) oli pienin koko tutkintahistorian aikana. Muissa ikäryhmissä muutokset aiempiin vuosiin olivat vähäisiä.

Ajoneuvolajeittain tarkasteltuna vuonna 2020 vähenivät ensisijaisesti moottoripyöräilijöiden aiheuttamien onnettomuuksien määrä, joka puolittui vuoteen 2019 verrattuna. Myös moottoripyöräonnettomuuksien osalta muutos ilmeni selkeimmin nuorilla, alle 25-vuotiailla kuljettajilla, joiden aiheuttamia moottoripyöräonnettomuuksia tapahtui vuonna 2020 vain kaksi. Määrä on seitsemän vähemmän kuin vuonna 2019. Onnettomuuden vastapuolena olleiden ajoneuvojen näkökulmasta eniten väheni raskaiden ajoneuvojen määrä, mikä heijastelee samalla kohtaamisonnettomuuksien määrän vähentymistä. Kaiken kaikkiaan on kuitenkin muistettava, että verrattain pienistä lukumääristä johtuen satunnaisvaihtelun osuus vuosittaisesta onnettomuusmäärien vaihtelusta on kohtalaisen suuri.

Satunnaisvaihtelun merkitys on suuri myös alueittain tarkasteltuna, mikä näkyy selvästi vuosien 2020 ja 2019 alueellisia onnettomuusmääriä verrattaessa. Hyvän edellisvuoden takia suurin muutos vuoden takaiseen tapahtui Pirkanmaalla, missä vuonna 2020 oli 16 onnettomuutta ja 18 kuollutta enemmän. Onnettomuudet vähenivät eniten Pohjois-Karjalassa, missä tapahtui 11 onnettomuutta aiempaa vuotta vähemmän. Alueelliset luvut selviävät liitteestä.

Onnettomuustietoinstituutti (OTI) tekee työtä ennaltaehkäistäkseen liikenneonnettomuuksia Suomessa. OTI koordinoi liikenneonnettomuuksien tutkijalautakuntien toimintaa ja hallinnoi tutkinnasta kerättyä tietoa muiden liikennevahinkotilastojensa lisäksi. Tilastotiedon määrä ja laatu ovat kansainvälisesti ainutlaatuisia. OTI tarjoaa tärkeää tietoa, jolla voidaan vaikuttaa liikenneturvallisuuteen sekä lainsäädännön että käytännön toimenpiteiden tasolla. Instituutti toimii erillisenä yksikkönä Liikennevakuutuskeskuksessa. Lue lisää www.oti.fi.

Määritelmiä

Raportin aineisto: tutkijalautakuntien tutkimat kuolemaan johtaneet tieliikenneonnettomuudet, joihin sisältyvät myös sairauskohtauksen kuolleet. Tutkintaan otetaan pääsääntöisesti onnettomuudet, joissa kuolema tapahtuu kolmen päivän kuluessa onnettomuudesta. Tehtyjen rajausten vuoksi luvut eivät ole yhteneviä Tilastokeskuksen julkaisemien lukujen kanssa. Näissä liikennekuolemaksi lasketaan menehtyminen 30 vuorokauden kuluessa onnettomuudesta, mutta sairauskohtauksen kuolleet eivät sisälly lukuihin.

Kuolemaan johtanut moottoriajoneuvo-onnettomuus: yhteenajo- tai yksittäisonnettomuus, jossa moottoriajoneuvossa ollut menehtyi.

Jalankulkijan tai polkupyöräilijän kuolemaan johtanut onnettomuus: joko yhteenajo, jonka osapuolina ovat 1) jalankulkija/pyöräilijä ja moottoriajoneuvo, 2) jalankulkija/pyöräilijä ja pyöräilijä tai 3) pyöräilijän yksittäisonnettomuus, ja joissa jalankulkija tai pyöräilijä menehtyi. Jalankulkijoiden yksittäisonnettomuudet (esim. liukastumiset) eivät sisälly aineistoon.

Yhteenajo: onnettomuus, jossa on mukana vähintään kaksi osallista.

Yksittäisonnettomuus: onnettomuus, jossa on ollut mukana vain yksi osallinen. Näihin lasketaan mukaan myös eläinonnettomuudet.

Osallinen: onnettomuudessa mukana ollut tienkäyttäjä (moottoriajoneuvon kuljettaja, polkupyöräilijä tai jalankulkija).

(Pää)aiheuttaja: osallinen, jolla tutkijalautakunta on arvioinut olleen merkittävämpi vaikutus onnettomuuden syntymiseen (yhteenajon A-osallinen [kuljettaja] tai yksittäisonnettomuuden kuljettaja). Huom! Pyöräilijän ja jalankulkijan välinen onnettomuus luokitellaan onnettomuudessa menehtyneen mukaan joko pyöräily- tai jalankulkijaonnettomuudeksi.

Vastapuoli: osallinen, jonka merkityksen onnettomuuden syntymiseen tutkijalautakunta on arvioinut olleen vähäisempi kuin pääaiheuttajan (yhteenajon B-osallinen).

